

A pázsitgyepek öntözése

Pázsitgyepek erős és ellenálló gyökérszónájának létrejöttét – a tápanyag-utánpótlás mellett – a rendszeres öntözéssel érhetjük el, hiszen a természetes csapadék mennyiségének térbeli és időbeli eloszlása csak ritkán felel meg a növényi igényeknek.

A hosszan tartó víznélküli időszak, mely adódhat természetes vagy mesterséges csapadék hiányából, előbb hervadásban, majd a teljes kiszáradásban nyilvánul meg.

A hervadás általános jele pázsiton a lábnyomunk továbbtartó megmaradása, hiszen a fűszálak nem képesek olyan gyorsan felegyenesedni, mint ahogyan tennék azt kedvező vízellátás esetén. Ezt követi a levelek napfényes időben történő „hervadt” meghajlása erős színváltozás mellett (*hargos mélyzöld szín*), ami nem más, mint a lankadás.

Ez az állapot később következik be, illetve tovább tart akkor, ha a fű mélyen gyökerezik. A tartós vízhiány a kiszáradás felé tolja az állományt, a fű előbb sárgára, majd barnára vált, a levélzet elhal, és a folyamat megfordíthatatlanná válik.

Az intenzív fenntartású pázsitok gyakorlatában a súllyesztett automata-öntöző berendezésekkel professzionálisan oldható meg az öntözés. A közterületek (pl. parkok) gyepein ritkán találunk gyeplé alá súllyesztett öntözőberendezéseket, ezért fontos a hervadástünetek felismerése, hiszen az alka-

lomszerűen telepíthető mobil esőtetővel a kiszáradási időszakot ellensúlyoznunk kell.

Az öntözés tervezésekor figyelembe kell venni az öntözési időpontok, az öntözés vízádagjának és gyakoriságának, valamint az öntözés időtartamának szakszerű megválasztását.

Az öntözési időpontok megválasztása a kor tőrekedjünk a fő élettani szempontjából történő öntözésre. Tehát hajnali, reggeli órákban (délelőtt 10 óráig!) végezzük az öntözést, hiszen ilyenkor a legkisebb a párolgás, a lehűlt leveleken a hidegvíz sem okoz stresszt, valamint a fű napközbeni felszáradása kedvezőtlen feltételeket teremt a levélbetegségek számára.

Az éjszakai öntözés nem ajánlott, mert befülledést okozhat, ami a gombás betegségek elterjedését idézi elő. A meleg időben, akár a kora esti órákban történő öntözés is elősegíti a levélgombák megjelenését, és a gyeplé növényvédelmi beavatkozások nélkül tönkremegy. Egyáltalán **nem ajánlott tűző napsütésben öntözni**, mert a vízcseppek nagyító módjára viselkednek, és ebből kifolyólag lyukat égetnek a leveleken.

Az öntözést nem mindig lehet a fű élettanához igazítani. Ilyenkor más szempontokat kell figyelembe venni, mint pl.:

Munkaszervezési szempontból, ha a területet nem

lehet teljes egészében beöntözni, de a mobil öntöző berendezéseket maximálisan szeretnénk kihasználni, akkor gyakran egész nap kell öntözni (pl. *gyepszőnyegzés esetében napközben is öntözni kell*).

Sportszervezési okokból, pl. *golfpályákon*, a folyamatos használat miatt csak éjjel lehet öntözni, de ekkor már növényvédelmet is tervezni kell.

Az öntözési időpontok megválasztása maga után vonja az öntözés gyakoriságának és vízádagjának a meghatározását, hiszen a pázsitgyeplé alul vagy túlöntözése is káros hatású.

Az öntözés gyakoriságát és adagját, a pázsitalkotó fajok tulajdonságai (vízigényük) mellett, a talaj szerkezete (víznyelő képessége) és a természetes csapadék mennyisége is meghatározza.

A pázsitfűvek vízigénye eltérő. Több vizet kívánnak a tippanfélék és a réti perje, közepes vízigényű az angol perje, kevesebb vizet igényel pl. a vörös csenkesz.

A legjobb eredmény eléréséhez öntözzünk ritkán, de mélyen. Addig folytassuk az egyidejű vízellátást, amíg a talaj felső 10–15 cm-es rétege átmedvesedik. Minél mélyebben nedvesedik át a talaj, annál jobban készítjük „lefelé” a fű gyökereit (*mélyebb gyökeresedés*).

A gyakori, kis mennyiségű vízzel való öntözés sekély gyökerezést eredményez, ami csökkenti a növények toleranciáját a szárazság- és

egyéb stresszel szemben. Ugyanakkor a túlöntözés pl. az egyéves gyomok csírázásának kedvez, hiszen a talaj felszínén vagy közvetlenül az alatt csíráznak és a kis mennyiségű, gyakori öntözővíz kijuttatás, e gyors fejlődésű növényeket juttatja előnyhöz a gyeplévekkel szemben.

A talaj szerkezetének függvényében a homokos szerkezetű, humuszban szegény talajok nem képesek megtartani a vizet, ezért pl. 4–5 naponként kisebb 10–15 mm vízádaggal, középkötött, jó vízgazdálkodású talajon 7–8 naponként 15–20 mm, míg agyagos talajon ritkán, 10–12 naponként 30–40 mm négyzetméterenkénti vízádaggal célszerű öntözni.

A talaj víznyelő képessége is meghatározza az öntözés időtartamát, hiszen a gyeplé alatti talaj 10–15 cm-es beáztatására homokos talajon kevesebb időre van szükség, mint kötöttebb, lassúbb víznyelésű talajon.

A természetes csapadék mennyiségét is figyelembe kell venni, és ennek függvényében megszervezni az öntözést, ugyanis a nyári száraz klíma gyorsabban kiszáradítja a talajt, ekkor sűrűbb vízutánpótlás indokolt. Bár intenzíven öntözött sportgyepeknél ritkán fordul elő, megemlítendő, hogy az alulöntözés forró nyár idején a fű kiszáradását eredményezheti, és a legyengült pázsit ez esetben nem tudja felvenni a versenyt az egynyári gyomok terjedésével.

A pázsitgyep szép látványt nyújt, ellenállóbb a betegségekkel szemben, tartósabb használatot biztosít, és nem utolsósorban elnyomja a gyomokat is abban az esetben, ha szakszerűen választunk az öntözés módszerei közül.

Az öntözés eszközei függvényében megkülönböztetünk **felszín alatti, illetve feletti (esőztető) öntözést.**

Mindenekelőtt meg kell említeni a **frissítő öntözést**, amelyet pl. golfpályákon a zászló körüli területen (*green*) alkalmaznak a meleg évszakban. Ez a gyep hűtését szolgálja, és védi az erős napsugárzás perzselő hatásától az arra érzékeny növényeket. A frissítő öntözést rövid ideig, kis vízádaggal, napközben – 11 és 15 óra között – célszerű végezni, a növényvédelem tervezése mellett.

Figyelem! A frissítő öntözés alkalmazását nem a napi gyakorlat, hanem a szükségszerűség diktálja.

A **felszín alatti öntözés** azt jelenti, hogy a vizet anélkül juttatjuk el a fű gyökereihez, hogy a felszínt benedvesítsenék. Erre a célra az öntözéstechnikai piacon, a gyep alá telepíthető, csepegtető csövek közül választhatunk. A rendszer kiépítését pázsitgyep telepítéssel ajánlott elvégezni.

Legelterjedtebb az esőztető öntözés, melyre a mobil rendszerű föld feletti, illetve a gyep alá süllyesztett, automata berendezések használhatóak (ábra).

Annak függvényében, hogy melyik öntözési formát választjuk, szükségünk van egy vízvételi helyre (*kerti*

csap, ásott vagy fúrt kút, ill. esővízgyűjtő ciszterna), szivattyúra (*kút, ciszterna*), tömlőre (*mobil rendszer*), földbe leásható vezetékcsövekre, különböző elágazó és összekötő elemekre (*pl. T-elem*), esőztetőkre, és vezérlőre (*az öntözés, program szerinti működéséhez*).

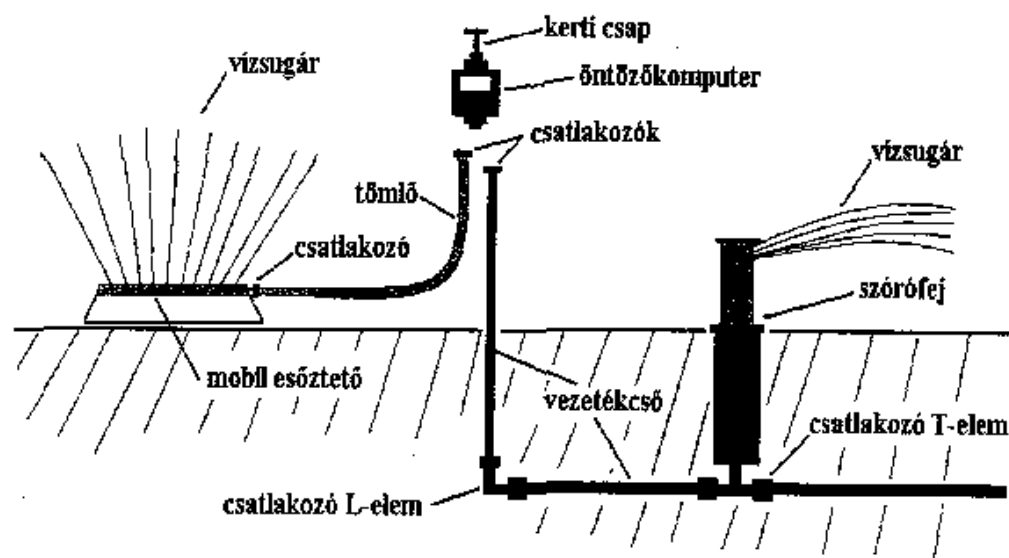
A mobil rendszerű föld feletti öntözés egy vízvételi helyről tömlővel, csatlakozókkal, esőztetővel (*pl. négy- és köresőztető*), kerti csap esetén az erre szerelhető öntözőkomputerrel megvalósítható.

szemponjtából az intenzív fenntartású pázsitgyepeken (*pl. kerti pázsit, futballpálya*) a gyep alá süllyesztett öntözőberendezések kínálnak alternatívát. Nagyobb a beruházási igényük, mint a mobil esőztetőknél, de az emberi munka- és időmegtakarítás mellett, professzionális öntözést tesznek lehetővé.

Az öntözéstechnikai piacon számtalan berendezéstípus közül választhatunk, természetesen figyelembe véve a pázsitgyep fenntartás színvonalát, ill. a termékek ár-érték arányát.

az öntözőkomputer, vagy elzárjuk a vízcsapot, a szórófejek automatikusan visszahúzódnak, így fűnyíráskor nem károsodnak. A szórófejekkel szemben támasztott alapkövetelmény az, hogy a vizet a beöntözni kívánt terület minden részébe egyenletesen juttassák ki, különben az eltérő vízmennyiségek foltosodáshoz vezetnek.

Figyelem! A szórófej-típusok eltérő vízmennyiséggel dolgoznak, de ezzel, ill. a rendszer kiépítésével kapcsolatos információk a gyártóktól és forgalmazóktól beszerezhető.

Ábra. A süllyesztett és a föld feletti mobil öntözőberendezés alapelemei

Előnye az alacsony beruházási költség, hátránya az idő és a nem hatékony munkaszervezésben nyilvánul meg, hiszen egy nagyobb terület esetén a be nem öntözött részre az esőztetőket át kell telepíteni. Így megjelennek az egyenlenségek, ahova több, illetve kevesebb víz jut, valamint a „kigyózáva tekergő” tömlő sokaság sem nyújt szép látványt.

Ennek kiküszöbölésére a hatékony munkaszervezés

A rendszerek lényege az automata-programozhatóságban, a szórófejek precíz vízkijuttatásában, a szenzorok alkalmazhatóságában (*pl. esőérzékelő*), a vezetékek és csatlakozások stabilitásában, illetve a pázsitgyep igényei szerinti öntözésben van. A földbe süllyesztett szórófejek a víznyomás hatására rugó ellenében emelkednek ki és végzik el az öntözést. Amikor a vezetékrendszerben megszűnik a víznyomás, tehát lekapcsol

Összegezve az eddigieket megállapítható, hogy az öntözés nem elhanyagolható részét képezi a jó minőségű pázsitgyep fenntartásának. Viszont csak akkor célravezető, ha szoros összhangban végezzük a **szakszerű nyírással**, de erről bővebben a soron következő cikkben olvashatunk.

György Anila